

آواز خوان عارف

یادی از نور محمد در پور ، خواننده و نوازنده موسیقی مقامی در پنجمین سالروز وفاتش

سید قبا

۷۷سال از عمر هشتادوسه‌ساله‌اش را در راه موسیقی مقامی صرف کرد. مقام‌هایی که او با دوتار ش می‌نواخت و از زبانش جاری می‌ساخت، حس و حالی متفاوت و منحصر به خود داشت. امروز پنج سالی می‌شود که مرحوم نور محمد در پور، جامعه موسیقی را ترک کرده و از این دنیا رفته است. او در روستای «سرخ‌سرا» از توابع باخروز(تربت‌جام) متولد شد و تا پایان عمر خود در همان خطه در سادگی تمام زیست. همانند بسیاری از بزرگان موسیقی مقامی تربت‌جام، او هم از کودکی با ساز و آواز عجین بود.

در تربت‌جام بسیاری می‌خوانند و می‌نواختند اما استاد در پور موسیقی را با ایمان و عرفان درآمیخته بود. او در شیوه‌ای که برای موسیقی پیش گرفته بود، داستان‌های حماسی و عرفانی را روایت می‌کرد و می‌خواند. استاد نور محمد همه زندگی‌اش را وقف موسیقی عرفانی خراسان کرد. از او پنج پسر و دو دختر به‌جا مانده است که چهار نفر از پسرانش راه پدر را پیش گرفته‌اند.

فاروق در پور، فرزند ارشد استاد نور محمد، اگر چه خود را از آنچه پدرش بود، بسیار دور می‌بیند، خرسند است که با جای قدم‌های عارفانه او گذاشته است. خبر خوب این است که ده‌ها ساعت نوار کاست از صدای استاد در پور به‌جا مانده است که فاروق در پور وعده می‌دهد آن‌ها را به‌تدریج منتشر کند. در گفت‌وگویمان با در پور پسر، درباره هنر عرفانی در پورها گفتیم و شنیدیم.

● عارف هنر

«قبل از اینکه او هنرمند باشد، یک مبلغ دینی بود». این جمله، نخستین چیزی است که فاروق درباره پدرش به زبان می‌آورد و اضافه می‌کند که مرحوم در پور هر چه می‌خوانده است، در مدح خدا، پیامبر اسلام(ص)، ائمه اطهار(ع) و بزرگان دین بوده است: «او هر چه می‌خواند، از عرفای بزرگ بود. منظومه‌خوانی که بر آیات و روایات تکیه داشت، از اصول کارش بود. او از مولانا، از شیخ‌احمد جامی و دیگران، اشعاری را روایت‌گونه می‌خواند. قبل از اینکه یاکثر هنری خلق کند، یک پند و اندرز را به مخاطبانش ارائه می‌کرد. همه او را در درجه نخست، عارف می‌دانند و بعد از عرفانش نام هنرمند را بر او می‌پهنند.»

● در پور با یک دوتار

فاروق می‌گوید پدرش تنها هنرمند موسیقی مقامی است که پیش به‌هالیوود باز شده است. سال ۲۰۰۸ میلادی بوده که مرحوم در پور به همراه تعدادی از خوانندگان و نوازندگان موسیقی مقامی و اصیل برای حضور در بزرگداشت مقام مولانا در سالن ۱۸هزار نفری «هالیوود باول» لس‌آنجلس حضور می‌یابد. کیهان کلهر، موسیقی‌دان شهیر کشورمان، نیز به همراه گروهش در این رویداد فرهنگی حضور داشته است. در آن مراسم بیش از ۲۰هزار ایرانی و غیرایرانی حاضر بودند. فاروق می‌گوید در همان مراسم در قلب آمریکا، پدرم مدح و منقبت پیامبر اسلام(ص) را به‌جا می‌آورد و از حضار می‌خواهد که بر او و خاندانش درود بفرستند: «بعد از اجرا در مراسم بزرگداشت مولانا، آقای فریبرز رستمی(آهنگ‌ساز و پژوهشگر موسیقی)، که همراه پدرم به آمریکا سفر کرده بود، با من تماس گرفت و گفت:افسوس که در این مراسم نیستی تا ببینی در پور با یک دوتار بر روی اجرای کیهان کلهر سایه‌انداخته است. پدرم جو آنجا را به دست گرفته بود و این جز به‌خاطر نفس حقی که داشت، ممکن نبود. این طور هم نبود که کسی او را برای

شهرت

روزنامه شهرامید وزندگی

SHAHARAMNEWS.IR
۴شنبه
۲۳مهرماه۱۳۸۸
۳۳شماره ۳۷۱

۱۲

مهر

ذوالفنون سته‌تار

یادی از استاد نوازنده

سته‌تار به‌مناسبت سالروز درگذشتش

امروز هشتمین سالروز درگذشت استاد جلال ذوالفنون، موسیقی‌دان، ردیف‌دان و نوازنده سته‌تار است. او در سال ۱۳۱۶ در آباده متولد شد و در کودکی به همراه خانواده‌اش به تهران مهاجرت کرد. عشق و علاقه او به موسیقی به اندازه‌ای بود که تحصیلاتش را نیز در هنرستان ملی موسیقی ادامه داد. در آن دوره نوازندگی سته‌تار و ویولن را فرا گرفت‌او جزو نخستین دانشجویانی بود که در رشته

آرزوهای عادل

با حسام‌الدین سراج، عبدالحسین مختیاساد و… از دیگر فعالیت‌های موسیقایی این استاد برجسته است. تحقیقات متمادی او در زمینه موسیقی تنها به تدریس و نوازندگی خلاصه نمی‌شود زنده‌یاد ذوالفنون تالیفاتش نیز در این زمینه داشته است، همچنان که او نخستین مولف مجموعه کتاب‌های آموزشی برای سته‌تار است که تاکنون ده‌ها بار تجدیدچاپ شده است.

موسیقی در دانشکده هنرهای زیبای تهران مشغول به تحصیل شد و با شناخت سته‌تار، بیشترین فعالیتش را روی این ساز اصیل ایرانی متمرکز کرد. تبحرش در نوازندگی به اندازه‌ای رسید که بلافاصله بعد از پایان تحصیلات دانشگاهی در همان‌جا به تدریس نوازندگی سته‌تار پرداخت.زمین آثار متعدد صوتی که او از خود به‌جا گذاشته است، آلبوم‌های «گل صدبرگ» و «نثسی در نیستان» را که با صدای شهرام ناظری منتشر شده است، می‌توان نام برد. همکاری

● درباره حال‌وهوای اولین فیلم بلندتان

«گیجگاه» کتابی‌که مقدر است، برایمان

توضیح بدهید؟

بعد از سال‌ها دستپاچی در سینما و بعد از اینکه چندین فیلم کوتاه ساختم، به‌سمت دغدغه‌ام که تولید فیلم بلند بود، گام برداشتم. برابم اهمیت داشت که این نخستین کار چه فیلم‌نامه‌ای داشته باشد. مهم بود که با چه حالی به سینما ورود می‌کنم. بر همین اساس انتخاب متن و حال‌وهوای فیلم،نامه برایم مهم بود. دنبال این نوده‌ام که ببینم الان سینما چه چیزی را می‌طلبد. بیشتر به‌دنبال حس فیلم‌سازی خودم بوده‌ام. دوست دارم آن چیزی را که احساس می‌کنم رنگ‌وبویی از آن در سینما وجود ندارد، به تصویر بکشم.

به تبع «گیجگاه» همان حال‌وهوایی را دارد که من از سینما گرفتم؛ پدرم در آن جشن عروسی‌که مرا عاشق سینما کرد.

● تجربه سال‌ها دستپاچی و حضور در گروه‌های کارگردانی در فیلم‌های متعدد سینمایی، چه کمکی به شما در کارگردانی «گیجگاه» کرد؟

منیای من برای فعالیت در سینما همین تجربه‌اندوزی کنار بزرگان سینما بود. دراصل من سینما را این‌طور آموخته بودم که باید مسیری را طی کنم. شانس این را هم داشتم که از نقطه صفر در کنار بزرگان سینمای ایران شاگردی کنم. خیلی چیزها را در آن دوران و در آن دستپاچی‌ها آموختم. می‌توانم بگویم

بزرگ‌ترین استادم مسعود کیمیایی بود و من از او بسیار آموختم. قطعا همه آن‌ها همانند اندوخته‌ای برایم بودند تا اینکه در «گیجگاه» از آنان استفاده کرد.

● چقدر از حال‌وهوای فیلم‌های کوتاهی

که ساختید، در فیلم بلندتان بهره‌بردید؟

نوع نگاهی را که در فیلم‌های کوتاه به سینما داشتم، به نوعی در «گیجگاه» ادامه دادم. درواقع آن نگاه و آن حال‌وهوا در این فیلم بلند به شکل کامل‌تری نمود پیدا کرده است.

● تصمیمتان برای «گیجگاه» چیست؟

قرار است در جشنواره فیلم فجر سال ۹۹ شرکتش بدهید یا قصد دارید سریع‌آش را طی کند و به اکران عموم دربیاید؟

هنوز هیچ چیز مشخص نیست و ما تصمیمی در این باره نگرفته‌ایم. با این وضع تعطیلی سینماها هم نمی‌شود برنامه‌ریزی کرد که آیا می‌خواهیم فیلم را اکران کنیم یا برای حضور در جشنواره نگهش داریم. فعلا باید منتظر بنامیم تا شرایط عادی شود.

● بازیگرانی از طبقه‌ها و نسل‌های مختلف

در «گیجگاه» حضور دارند. این ترکیب از بازیگران را چطور انتخاب کرده‌اید؟ درواقع این چیزی بود که فیلم‌نامه می‌طلبد. براساس فیلم‌نامه به ترکیبی از بازیگران مختلف دست پیدا کردم که به‌نظرم ترکیب متفاوتی بود و می‌توانست فضای متفاوتی را در فیلم ایجاد کند. من هم سعی کردم بازیگران را طوری انتخاب

در آستانه تعطیلات نوروز، صدواسیمای خراسان رضوی، تغییری اساسی در جدول پخش برنامه‌های

خود اعمال کرده است. بر این اساس در جدول پخش جدید استان، برنامه‌هایی با رویکرد طنز و نشاط، پر کردن اوقات فراغت، تفریح و سرگرمی، آموزشی و اطلاع‌رسانی قرار گرفته‌اند.

سیمای خراسان رضوی از روز اول فروردین با پخش زنده ویژه‌برنامه مراسم سال تحویل به استقبال بهار ۹۹ می‌رود. در ۱۵روز عید نیز برنامه «بهار فیروزه‌ای» مهمان خانه‌ها خواهد بود. در مسیر زندگی، آب‌نبات چوبی، گزارش ۵، صبح خراسانی و معرکه

شهر مشهد هنرمندان بسیاری را به خود دیده است که امروز در سیمای، چه کمکی به شما در کارگردانی «گیجگاه» کرد؟

منیای من برای فعالیت در سینما همین تجربه‌اندوزی کنار بزرگان سینما بود. دراصل من سینما را این‌طور آموخته بودم که باید مسیری را طی کنم. شانس این را هم داشتم که از نقطه صفر در کنار بزرگان سینمای ایران شاگردی کنم. خیلی چیزها را در آن دوران و در آن دستپاچی‌ها آموختم. می‌توانم بگویم

بزرگ‌ترین استادم مسعود کیمیایی بود

و من از او بسیار آموختم. قطعا همه آن‌ها همانند اندوخته‌ای برایم بودند تا اینکه در «گیجگاه» از آنان استفاده کرد.

● دوست نداشتید «گیجگاه» را در مشهد

جلوی دوربین ببرد؟

یکی دوپار به این فکر کردم که «گیجگاه» را در مشهد تولید کنم اما شرایطش فراهم نبود. به‌خاطر سیر منطقی داستان فیلم، باید آن را در تهران تولید می‌کردیم. مشهد، از پایین‌شهر تا بالای‌شهرش پر از لوکیشن‌های جذاب و تماشایی است و یکی از آرزوهایم این است که در شهر خودم یک فیلم بلند سینمایی بسازم. آرزو دارم با استفاده از ظرفیت شهرم، تمام کوچه‌ها، خیابان‌ها و مغازه‌هایش را در فیلم‌هایم تصویر کنم ولی فعلا موقعیتی این چنینی وجود ندارد و در حد یک آرزوست.

مشهد‌بان همه‌لوکیشن بی‌نظیر و تیروی مستعدش برای فیلم‌سازی در هر‌یک است. هر گوشه از سینمای ایران را که می‌نگریم، یک مشهدی در آن حضور دارد. با وجود این همه استعداد و ثروت در شهرمان، متأسفانه سینما در آن جریان ندارد و همین مسئله باعث شده است هنرمندان متخصص و علاقه‌مند این شهر به پایتخت مهاجرت کنند؛ برای مثال مشهد یک هنرستان سینمایی به نام «هنرهای زیبا» دارد که درصد زیادی از دانش‌آموزان آن به تهران کوچ کرده‌اند. همین‌طور در مشهد یک مرکز علمی کاربردی سینمایی وجود دارد.

دنیایی بزرگ‌تر از این شهر بیرون می‌رود، همه به‌خصوص مسئولان می‌خواهند سهمی در موفقیت او داشته باشند. یکی از آن‌هایی که سال‌هاست در مشهد درزمینه تولید فیلم فعالیت می‌کند، عادل تبریزی است که به‌تازگی فیلم سینمایی بلند خود با عنوان «گیجگاه» را در تهران و با حضور بازیگران مطرح، جلوی دوربین برده است.

این هنرمند جوان از دانشگاه سوره، لیسانس سینما گرفته است و در آثار

خروجی این مرکز آموزشی کجاست یا انجمن سینمای جوان مشهد هنرخواهیش کجا فعالیت می‌کنند؟ این همه ساختار آموزشی در مشهد وجود دارد اما سینما در آن جریان ندارد.

● چرا این‌طور شده است؟

واقعاً نمی‌دانم. شاید جریان سینما و اهالی آن، جزو دغدغه‌های مسئولان مشهد نیست یا حتی به آن فکر نمی‌کنند. یا جلسه گذاشتن و نشستن و حرف زدن درباره ساختار سینما و شعار دادن، سینما به جریان نمی‌افتد. برای این هنر باید هزینه کرد. باید پول خرج کرد. اصل قضیه سینما اقتصاد است. در سینما اگر پول وجود نداشته باشد، نمی‌شود فیلم ساخت. این موضوع باید جزو دغدغه‌های مسئولان اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، آستان قدس، شهرداری و… باشد. باید آن‌ها به این فکر کنند که آیا شهری با ظرفیت مشهد که پایتخت فرهنگی و معنوی کشور و جهان است، می‌خواهد سینما داشته باشد یا نه.

ولی انگار این دغدغه وجود ندارد. همین شرایط باعث شده است امثال من مجبور شوند شهر خودشان را با همه دل‌رسگی که به آن دارند، ترک کنند. بسیاری به تهران مهاجرت می‌کنند اما دریای موج سینمای ایران در تهران وجود دارد، تعدادی راشکست می‌دهد. این مسئله‌ای است که دیده نمی‌شود. آدم‌هایی به تهران می‌آیند و سرخورده به شهرشان بازمی‌گردند. هر چقدر حسرتی‌اگر برای تمدنی سر خوردگی‌ها هم سرمایه‌گذاری شود،

متعددی از سینماگران مطرح همچون مسعود کیمیایی، داریوش مهرجویی، حمید نعمت‌ا… و… به‌عنوان دستیار کارگردان حضور داشته است.

تبریزی به‌خاطر علاقه‌ای که به شهرش مشهد دارد، آرزومند است که نخستین فیلم سینمایی‌اش را در سینما آفریقا یا سینماقدس مشهد به تماشای بنشیند. او براین باور است آن‌قدر باید به هنرمندان مشهدی بها داده شود که بتوانند در شهر خودشان به رشد و شکوفایی برسند.

آن شکست تبدیل به شور و عشق و اثر هنری می‌شود. قدر همان سرخورده‌ها را باید دانست که اگر مسئولان به آن‌ها بها دهند، همان آدم‌های ناامید پر از نشاط و سرزندگی خواهند شد که برای شهرشان مفید هستند.

● با حمایت از فیلم‌سازان می‌شود جریان

سینمایی را احیا کرد؟ فیلم‌ساز فقط این نیست که به فیلم‌ساز یک دوربین بدهند و از او توقع داشته باشند که فیلم بسازد. این تعریف سینما نیست؛ جریان سینما ساختاری حرفه‌ای دارد. به‌سرمایه احتیاج دارد. سینما بدون پول نمی‌تواند روی پایش بایستد. بله، می‌شود با هزینه کم فیلم ساخت، اما کیفیت زیر سوال می‌رود.

حتی زمانی که یک فیلم تولید شد، هم نمی‌توان گفت سینما جریان دارد. سینما و جریان سینمایی در مشهد باید چرخه اقتصادی داشته باشد. به این صورت که هنرمند در هر یک از مشاغل سینمایی بتواند زندگی‌اش را از راه سینما تأمین کند. آنگاه کسه یک فیلم‌بردار، منشی صحنه، تدوینگر یا حتی یک تدارکات‌چی سینما در مشهد بتواند از طریق فعالیت در تولید فیلم، زندگی‌اش را بگذراند، می‌توان ادعا کرد سینما جریان دارد. این همان جریان سینمایی است که از آن می‌گوییم. صرفاً اینکه یک نفر بتواند در مشهد فیلم تولید کند که سینما به جریان نمی‌افتد.

● حالا شما با رقتن به تهران قصد دارید در

سینمای بلند فعالیت کنید یا دوباره به سینمای

اومی‌گوید: مشهد دریای سرمایه و ثروت است. برای من سوال است که دستگاه‌ها و نهادهایی که در این شهر هستند، چرا وارد حوزه تولید فیلم نمی‌شوند؟ چرا از تولید فیلم حمایت نمی‌کنند؟ بعد از فراغت او از مرحله تولید فیلمش، به سراغش رفتیم

و درباره جریان سینما در مشهد صحبت کردیم. تا معددی که «گیجگاه» به‌اکران می‌رسد، باید منتظر بنامیم و ببینیم عیار این سینماگر در سینمای ایران چقدر است.

● کوتاه‌بازمی‌گردید؟

سینما سینماست. این‌طور نباید به آن نگاه کرد. مسعود کیمیایی بعد از «گوزن‌ها» فیلم کوتاه ساخته است. بعد از «قصر» و «دش آکل»، فیلم کوتاه «اسب و پسر شرقی» را کارگردانی کرده است. بهرام بیضایی بعد از «گبار» همین‌طور. ناصر تقوایی بعد از آثار بلندش، فیلم کوتاه تولید کرده است. این چیزها الان مد شده‌است که می‌گویند «فیلم کوتاه را بعد از ساخت فیلم بلند کنار گذاشته‌اند». آن چیزی که اهمیت دارد، «فیلم ساختن» است. مهم ذات سینماست. بعید نیست بعدا فیلم کوتاه بسازم. این دسته‌بندی برایم وجود ندارد. شاید یک فیلم کوتاه که حال‌وهوای خوبی داشته باشد، بسازم.

● غالباً این‌طور است که فیلم‌سازها

سینمای کوتاه را نردبانی برای دستیابی به سینمای بلند می‌بینند؟

من به سینما این‌طور نگاه نمی‌کنم. لذتی که از ساخت فیلم می‌برم و حالی که در آن دارم، از هر چیزی برایم مهم‌تر است. لذتی که از ساخت فیلم بلند می‌برم، به همان اندازه‌ای است که از تولید فیلم کوتاه می‌برم و بالعکس. هیچ تفکیکی برایم نداشته است. به این فکر نمی‌کنم که دارم فیلم کوتاه می‌سازم یا فیلم بلند؛ برای همین تفاوتی هم برایم ندارد. نمونه‌هایی که از بزرگان سینما نام بردم، در اوج دوران محبوبیتشان، فیلم کوتاه ساخته‌اند. آن‌ها به ما موخته‌اند که سینما کوتاه‌بلند

● حالا شما با رقتن به تهران قصد دارید در سینمای بلند فعالیت کنید یا دوباره به سینمای

در قالب تلویزیون

پانزده دقیقه‌ای با شعار حال مرا خوب کن به استقبال بهار ۹۹ می‌رود. «مهمان داریم»، «گفت‌وگوی ویژه» و «ویژه تحویل سال» از دیگر برنامه‌های رادیویارت برای نوروز هستند.

فضای مجازی صدواسیمای خراسان رضوی نیز برنامه‌های گسترده‌ای را برای نوروز ۹۹ در دست تولید دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به تولید ۱۰قسمت ویدئو کامنت با موضوع نوروز، آداب و رسوم، جاذبه‌های گردشگری، فرهنگ عامه و توصیه‌های مفید ویژه نوروز و خبرهای ویژه نحوه پیشگیری از ابتلا به ویروس کرونا در استان اشاره کرد.

در بخش صبحگاهی، ویژه‌برنامه «روز

ششیرین، نوروز شیرین» را پخش خواهد کرد. برنامه «صد سال به این شبکه پخش خواهند شد. همچنین سیمای خراسان رضوی از روز اول تا ۱۵فروردین هر روز ساعت ۱۴:۱۵ یک فیلم سینمایی برای بینندگان خود تدارک دیده است.

● برنامه‌های رادیویخراسان رضوی

صدای خراسان رضوی نیز در روزهای پایانی سال ۹۸ و روزهای آغاز سال ۹۹

پخش خواهد شد.